

Kohtuasi 196/87

[...]

Madalmaade Raad van State eelotsusetaotlus

Usukogukondade liikmete majandustegevus – Teenuste osutamise vabadus

[...]

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

5. oktoober 1988*

Kohtuasjas 196/87,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Madalmaade Raad van State esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Udo Steymann, elukoht Amsterdam,

ja

Staatssecretaris van Justitie (justiitsminister),

eelotsust EMÜ asutamislepingu, eriti asutamislepingu artiklite 2, 59 ja 60 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja esimees O. Due, kohtunikud T. Koopmans, K. Bahlmann, C. N. Kakouris ja T. F. O'Higgins,

kohtujurist: M. Darmon,

kohtusekretär: ametnik D. Louterman,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

Madalmaade valitsus, esindaja kirjalikus menetluses: välisministeeriumi peasekretär E. F. Jacobs, esindaja kohtuistungil: A. Fierstra,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigusnõunik E. Lasnet ja komisjoni õigustalituse ametnik P. J. Kuyper,

arvestades kohtuistungil ettekannet ja 4. mail 1988 toimunud suulist arutelu,

olles kuulanud 5. juuli 1988. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

1. Oma 3. juuni 1987. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 24. juunil 1987, esitas Madalmaade Raad van State EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule kolm eelotsuse küsimust EMÜ asutamislepingu artiklite 2, 59 ja 60 tõlgendamise kohta.

2. Nende küsimustega, mis tõusetusid vaidluses Udo Steymann'i ja Staatssecretaris van Justitie vahel, soovitakse sisuliselt saada teada, mil määral võib usukogukonna liikme tegevust pidada majandustegevuseks või teenuste osutamiseks eespool osutatud asutamislepingu artiklite tähenduses.

3. Põhikohtuasja hageja hr Steymann, kes on Saksamaa kodanik, asus Madalmaadesse elama 26. märtsil 1983. Lühikest aega tegi ta Madalmaades torulukksepana palgatööd. Seejärel sai hr Steymann'ist usukogukonna nimetusega "De Stad Rajneesh Neo-Sannyas Commune" (edaspidi "Bhagwani kommuun") liige; nimetatud kommuun katab hr Steymann'i materiaalsed vajadused majandustegevuse kaudu, mis hõlmab diskoteegi, baari ja selvepesula pidamist.

4. Hr Steymann'i panus Bhagwani kommuuni ellu seisneb torutööde tegemises kommuuni hoonetes ja üldistes majapidamistöodes. Lisaks osaleb hr Steymann kommuuni majandustegevuses. Nimetatud kommuun katab oma liikmete materiaalsed vajadused igal juhul, olenemata nende tegevuse olemusest ja ulatusest.

5. 28. augustil 1984 esitas hr Steymann taotluse Madalmaade elamisloa saamiseks, et tegutseda Madalmaades palgatöötajana. Kohalik politseiülem lükkas tema taotluse tagasi, mispeale hr Steymann esitas elamisloa väljastamisest keeldumise otsuse peale kaebuse Staatssecretaris van Justitie'le. 20. detsembri 1985. aasta otsusega jäeti hr Steymann'i taotlus rahuldamata muu hulgas põhjendusega, et kuna hr Steymann ei tegutsenud palgatöötajana, siis ei olnud tema näol tegemist välismaalasi käsitlevate Madalmaade õigusaktide tähenduses EMÜ kodanikuga, kellele laieneb erikohtlemine.

6. 8. jaanuaril 1986 esitas hr Steymann Staatssecretaris van Justitie otsuse peale kaebuse Raad van State'le, milles ta väitis, et Bhagwani kommuuni liikmena on ta nii selle kommuuni teenuste vastuvõtja kui kommuunile teenuste osutaja. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peatas menetluse ja esitas Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

"1) Kas tegevust, mis seisneb religioonil või muul filosoofiavormil rajaneva kogukonna liikmeks olemises ja selle kogukonna reeglite järgimises, kusjuures selle kogukonna

liikmed pakuvad üksteisele teatud hüvesid, võib pidada majandustegevuseks või teenuste osutamiseks Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu tähenduses?

2) Kas EMÜ asutamislepingu artikleid 59 ja 60 tuleb tõlgendada nii, et tegemist ei ole teenuste osutamisega asutamislepingu tähenduses, kui ühe liikmesriigi kodanik siirdub määramatuks ajaks elama teise liikmesriiki, rajades seal oma alalise elukoha, ja tema elamine selles liikmesriigis ei sõltu ajaliselt tema poolt osutatavate teenuste olemusest?

3) Kas artikleid 59 ja 60 tuleb tõlgendada nii, et tegemist ei ole teenuste vastuvõtmisega asutamislepingu tähenduses, kui ühe liikmesriigi kodanik siirdub määramatuks ajaks elama teise liikmesriiki, rajades seal oma alalise elukoha, ja tema elamine selles liikmesriigis ei sõltu ajaliselt tema poolt vastuvõetavate teenuste olemusest?"

7. Asjakohased õigusnormid, kohtuasja faktilised asjaolud ja Euroopa Kohtule esitatud kirjalikud märkused on toodud kohtuistungis ettekandes ning neid mainitakse ja käsitletakse käesolevas otsuses edaspidi ainult niivõrd, kui võrd see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste selgitamiseks.

Esimene küsimus

8. Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt saada teada, mil määral võib religioonil või muul filosoofiavormil rajaneva kogukonna liikmete tegevust, mis moodustab osa selle kogukonna tegevusest, pidada majandustegevuseks EMÜ asutamislepingu tähenduses.

9. Kõigepealt tuleb märkida, et Euroopa Majandusühenduse eesmärke arvestades kuulub religioonil või muul filosoofiavormil rajaneva kogukonna tegevuses osalemine ühenduse õiguse kohaldamisalasse ainult niivõrd, kui võrd seda tegevust võib käsitleda majandustegevusena asutamislepingu artikli 2 tähenduses.

10. Euroopa Kohus on oma 14. juuli 1976. aasta otsuses (kohtuasi 13/76: Donà v. Mantaro, EKL 1976, lk 1333) märkinud, et palgatöötajana tegutsemist ja tasu eest teenuste osutamist tuleb käsitleda majandustegevusena asutamislepingu artikli 2 tähenduses.

11. Käesolevas kohtuasjas käsitletava tegevusega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest ilmneb, et see tegevus seisneb Bhagwani kogukonna siseselt ja nimel tehtavas töös ning see on seotud Bhagwani kogukonna majandustegevusega. Samuti ilmneb, et see töö mängib suhteliselt olulist rolli Bhagwani kogukonna elus ja et selle kogukonna liikmed saavad taolises töös osalemist vältida ainult erakorraliste asjaolude korral. Vastutasuks katab Bhagwani kogukond oma liikmete materiaalsed vajadused, sealhulgas taskuraha, olenemata liikmete poolt tehtava töö olemusest ja ulatusest.

12. Sellise juhtumi puhul, mida käsitleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, ei ole võimalik *a priori* välistada võimalust, et kõnealuse kogukonna liikmete poolt tehtava töö näol on tegemist majandustegevusega asutamislepingu artikli 2 tähenduses. Niivõrd kui töö, mille eesmärk on tagada Bhagwani kogukonna teatav majanduslik sõltumatus, moodustab

olulise osa selle kommuuni liikmeks olemisest, võib kommuuni poolt oma liikmetele osutatavaid teenuseid pidada kaudseks tasuks nende poolt tehtava töö eest.

13. Samas tuleb märkida, nagu Euroopa Kohus osutas ka oma 23. märtsi 1982. aasta otsuses (kohtuasi 53/81: Levin v. Staatssecretaris van Justitie, EKL 1982, lk 1035), et selline töö peab olema tegelik ja tulemuslik, millest tuleneb, et seda tööd ei tohi olla võimalik pidada puhtalt kõrval- või lisategevuseks. Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohus otsustanud, et tegemist on tegeliku ja tulemusliku tööga.

14. Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et EMÜ asutamislepingu artiklit 2 tuleb tõlgendada nii, et religioonil või muul filosoofiavormil rajaneva kogukonna liikmete tegevust, mis moodustab ühe osa selle kogukonna majandustegevusest, tuleb pidada majandustegevuseks niivõrd, kui võrd kogukonna poolt oma liikmetele osutatavaid teenuseid saab pidada kaudseks tasuks nende poolt tehtava tegeliku ja tulemusliku töö eest.

Teine ja kolmas küsimus

15. Oma teise ja kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas asutamislepingu artiklite 59 ja 60 kohaldamisalasse kuulub olukord, kus ühe liikmesriigi kodanik siirdub elama teise liikmesriiki ja rajab seal oma alalise elukoha, et osutada või saada selles liikmesriigis määramatu aja vältel teenuseid.

16. Nende küsimuste osas on Madalmaade valitsus ja komisjon õigesti märkinud, et asutamislepingu artiklid 59 ja 60 ei ole sellise olukorra suhtes kohaldatavad. Artikli 60 sõnastusest ilmneb selgelt, et tegevus, mida viiakse ellu alaliselt või mille puhul ei ole selle kestuse lõppu võimalik ette näha, ei kuulu teenuste osutamist reguleerivate ühenduse õigusnormide kohaldamisalasse. Teisalt võib aga selline tegevus olenevalt olukorrast kuuluda asutamislepingu artiklite 48–51 või 52–58 kohaldamisalasse.

17. Seega tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et asutamislepingu artiklite 59 ja 60 kohaldamisalasse ei kuulu olukord, kus ühe liikmesriigi kodanik siirdub elama teise liikmesriiki ja rajab seal oma alalise elukoha, et osutada või saada selles liikmesriigis määramatu aja vältel teenuseid.

Kohtukulud

18. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Madalmaade valitsuse ja Euroopa Ühenduse Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

vastates talle Madalmaade Raad van State 3. juuni 1987. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

1) EMÜ asutamislepingu artiklit 2 tuleb tõlgendada nii, et religioonil või muul filosoofiavormil rajaneva kogukonna liikmete tegevust, mis moodustab ühe osa selle kogukonna majandustegevusest, tuleb pidada majandustegevuseks niivõrd, kuivõrd kogukonna poolt oma liikmetele osutatavaid teenuseid saab pidada kaudseks tasuks nende poolt tehtava tegeliku ja tulemusliku töö eest.

2) Asutamislepingu artiklite 59 ja 60 kohaldamisalasse ei kuulu olukord, kus ühe liikmesriigi kodanik siirdub elama teise liikmesriiki ja rajab seal oma alalise elukoha, et osutada või saada selles liikmesriigis määramatu aja vältel teenuseid.

Due

Koopmans

Bahlmann

Kakouris

O'Higgins

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 5. oktoobril 1988. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

Kuuenda koja esimees

J.-G. Giraud

O. Due